

Vi beskytter vores børn

En vejledning til voksne, der arbejder med børn og unge

En vejledning ved mistanke om seksuelle overgreb

Introduktion

SABUS (Syvendedags Adventistkirkens Børne-, Unge- og Spejderforening¹) i Danmark ønsker at anerkende ethvert menneskes værdi, og vi tager derfor afstand fra enhver form for fysisk, seksuelt og psykisk overgreb og udnyttelse. SABUS har som forretningsgang, at kendskab til eller stærk mistanke om seksuel udnyttelse af børn skal anmeldes til politiet eller til de sociale myndigheder.

SABUS lægger vægt på, at både ansatte og frivillige medarbejdere fokuserer på at skabe trygge rammer for børn og unge, så hvert barn kan opleve sig set, hørt, forstået og beskyttet, og at der gøres alt for at forebygge risikoen for enhver udnyttelse af børn og unge.

Hvornår er der tale om et seksuelt overgreb?

Når et barn krænkes seksuelt, er der tale om en bred vifte af overgreb, der nødvendigvis ikke kun handler om fysisk berøring som samleje eller forsøg på samleje, voldtægt eller incest, men også om psykiske overgreb som f.eks. verbale ytringer, beluring, blotning af kønsdele, mimik, pornografi og signaler, der antyder seksuel adfærd.

Hvem krænker?

Krænkere kommer fra alle samfundslag og kan ofte være sympatiske og velansete.

Hvad siger loven om seksuelle overgreb, og hvor melder jeg det, hvis jeg får mistanke om, at et barn bliver misbrugt?

Straffeloven

I straffeloven står bestemmelserne for, hvordan voksne skal omgås børn:

§222, 224, 225: Det er strafbart at have samleje eller anden kønslig omgang med et barn under 15 år.

§223: Den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Med samme straf anses den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.

For klubber og foreninger er det vigtigt at være opmærksomme på § 223. Den betyder at ledere og medarbejdere ikke må have seksuel omgang med unge, som kommer i klubben eller foreningen, selv om de er fyldt 15 år. Det er helt generelt en skærpende omstændighed i straffemæssig henseende, hvis overgrebene begås af en person, der er fysisk/psykisk overlegen i relation til offeret.

Underretningspligten påhviler den person, der bliver opmærksom på, at et barn ikke trives. En henvendelse til den umiddelbart overordnede på arbejdsstedet fritager ikke for ansvar. Hvis man

¹ Herefter SABUS.

har underrettet sin overordnede, og man ikke har sikkerhed for, at underretningen er videregivet til de sociale myndigheder, har man pligt til at foretage en selvstændig underretning eller på anden måde sikre sig, at myndighederne underrettes.

Børneattestloven

Det er lovpligtigt for foreninger at indhente børneattester. Det fremgår af "Bekendtgørelse om indhentelse af børneattest ved ansættelse og beskæftigelse af personer i visse skoler og visse frivillige foreninger".

§2. Foreninger, der er medlemmer af Dansk Ungdoms Fællesråd skal indhente børneattest for personer, der skal udøve funktioner som ledere, lærere, pædagoger, pædagogmedhjælpere, pedeller, studerende i praktik, trænere, instruktører, assistenter, samt afløsere og vikarer.

Yderligere informationer omkring indhentning af børneattest findes på hjemmesiden www.sabus.dk under retningslinjer for indhentning af børneattester, eller ved henvendelse til Adventistkirkens hovedkontor på telefon 4558 7777.

Her er nogle forslag til, hvordan foreninger kan fungere optimalt og forebygge seksuelle overgreb.

Til dig som er ansat, leder eller frivillig.

- Mød alle med respekt og værdighed.
- Undgå krænkende kommentarer om eller til personer.
- Undgå talemåder, der kan have seksuelle undertoner.
- Undgå favorisering, overdrevet nærhed og "positive" kommentarer om udseende og lignende, som går over grænsen. Vær opmærksom på, at børn og unge har forskellige grænser.
- Før personlige samtaler informeres en anden medarbejder om, hvor og hvornår samtalen finder sted. Sørg også for, at der er andre voksne i bygningen, så længe samtalen finder sted.
- Vær opmærksom på, at dine reaktioner og udtalelser – også de, der siges og gøres i bedste mening – kan misforstås eller mistænkeliggøres.
- Vær opmærksom på grænseoverskridende opførsel fra ældre børn rettet mod yngre børn. Børn og teenagere kan også krænke.
- Har du brug for råd og vejledning, så henvend dig til din leder om det.

Planlæg børne- og ungdomsarbejdet

- Anvend lyse, overskuelige lokaler.
- Planlæg, så der altid er to voksne ledere i samme børne/ungdomsgruppe.
- Undgå så vidt muligt at være alene med et barn. Kan det ikke undgås, så lad døren stå åben, så alle har fri tilgang til lokalet.
- Vær opmærksom på, hvor forældrenes grænser går i forhold til din kontakt til deres barn.
- Sørg så vidt muligt for, at der både er kvindelige og mandlige ledere til stede. Dette er især vigtigt, når der er tale om udflugter, hvor I skal overnatte.

- Accepter ikke at en leder eller en medarbejder planlægger at mødes med et barn, eller inviterer et barn med hjem udenfor de planlagte fællesaktiviteter, og uden at der er andre voksne til stede. Gør alt i åbenhed – informer forældre og de andre medarbejdere om din gøren og laden.
- Skal børn køres til og fra aktiviteter, så tag så vidt muligt flere børn med i bilen og aftal et opsamlingssted, hvor flere børn hentes og bringes på samme tid. Kører et barn alene med dig, skal barnet altid sidde på bagsædet.

Disse enkle regler beskytter ikke kun børnene, de beskytter også dig som leder eller medarbejder mod eventuelle beskyldninger om upassende opførsel. Så følg dem – ikke kun for børnenes skyld, men også for din egen.

Samværspolitik

Lav en samværspolitik

En anden måde, man kan forebygge overgreb på børn og unge på, er ved at udforme en samværspolitik. Begynd med at tale om, hvordan I normalt opfører jer overfor hinanden i foreningen. For eksempel om hvordan de voksne omgås børnene, hvordan det nuværende samvær fungerer mellem børn, unge og voksne, og hvilke gode og dårlige erfaringer I har i foreningen. En samværspolitik kan også tage udgangspunkt i konkrete emner som overnatning, badning eller omgangstonen i foreningen.

Tal om fælles spilleregler

Der findes ikke ét enkelt svar på en samværspolitik. Den skal udarbejdes og bearbejdes i dialog mellem foreningens børn, unge og voksne. Det er vigtigt, at børnene og de unge er med til at drøfte spillereglerne for samværet i foreningen. På den måde bliver der sat ord og billeder på, hvad børnene og de unge opfatter som krænkende opførsler. Begynd med at formulere, hvad hensigten med samtalen er, og lad være med at tvinge børnene og de unge til at tale om seksualitet, hvis de ikke har lyst. Sørg for, at alle i en forening har lov til at blive set, hørt, forstået og at føle sig tryk. Det betyder, at alle har lov til at fortælle det til en voksen, hvis han/hun oplever handlinger, der er grænseoverskridende. Det er ikke at sladre!

Fremtidige medarbejdere

En grundig indledende samtale med kommende medarbejdere og frivillige, er en god måde at sikre sig mod personer, som ikke har reelle hensigter. Det er vigtigt, at foreningen ikke tager den første og den bedste ansøger, men forsøger at danne sig et indtryk af vedkommende gennem en personlig samtale. Få personens samtykke til at indhente en børneattest. Tillad kun personer med en ren børneattest at arbejde med kirkens børn og unge.

En person, der tidligere har krænket børn og unge skal aldrig mere have anledning til at arbejde med menighedens børn og unge – heller ikke selvom han/hun har deltaget i et rehabiliteringsprogram. Dette skal ikke ses som en straf, men som en konsekvens. Det gælder både i det daglige, lokale menighedsarbejde og på landsdækkende lejre og stævner.

Ledere på alle niveauer i menigheden skal have et rimelig godt kendskab til, hvordan man forebygger seksuelle overgreb, og hvilke signaler, et barn, der er blevet seksuelt misbrugt, udsender.

Hvilke signaler kan et misbrugt barn udsende?

Tegn på overgreb

De fleste symptomer, som udnyttede børn viser, kan ligne symptomer som børn kan have af helt andre årsager. Udsatte børn har altid flere symptomer, men flere symptomer kan ikke garantere rigtig diagnose. Man må se på helheden: Barnets egen fortælling, reaktioner og familiebilledet.

Tør man tro på barnet?

Børn er ofte uhyre loyale overfor deres familie og overfor eventuelle krænkerere i familien. Det vanskelige ved krænkerere i familien er, at barnet som regel også har mange gode oplevelser sammen med vedkommende. Når de fortæller om overgreb, er det fordi, de ikke kan klare det mere. Børn har fantasier, men ikke voksenfantasier, hvis ikke en voksen har introduceret dem til barnet. Yderst få børn lyver om overgreb.

Hvorfor fortæller barnet det ikke bare?

Ganske enkelt fordi barnet ikke kan. Årsagerne kan være mange og komplicerede. Det kan være frygt, skam og skyldfølelse. En anden årsag kan være, at barnet er bange for splittelse i familien, at en forælder bliver vred og ikke vil tro på det, barnet siger. Og krænkeren kan, på trods af overgreb, være den eneste, der giver barnet opmærksomhed og nærhed, som barnet længes efter. Andre børn tvinges til tavshed med trusler, afpresninger eller belønninger.

Har man mistanke om, at barnet blive misbrugt, så observer og reager.

Svag mistanke = OBSERVER

- Barnets ord, tegninger, fortællinger
- Barnets symptomer, reaktioner, skader
- Familiens interaktion
- Få barnets tillid – vis ”Her er jeg, hvis du har brug for mig” også når barnet opfører sig dumt
- Et udsat barn henvender sig ofte til den person, han eller hun har tillid til – svigt ikke barnet.
- Tal med børnelederen i menigheden eller præsten.
- Få vejledning hos de sociale myndigheder, hvis du er i tvivl – gerne anonymt

Stærkere mistanke = REAGER

- Tal med barnet, hvis noget virker mærkeligt. Sig evt.: ”Er der nogen, der gør noget, som du synes er væmmeligt?” Tal om, at hemmeligheder, der giver en væmmelig følelse, ikke skal holdes. (Et udsat barn vil nogle gange være lettet over spørgsmålet, andre vil måske svare undvigende eller bare ryste på hovedet og synes, dit spørgsmål er dumt.)
- Fortæl barnet, at det altid kan komme til dig. At du vil lytte og hjælpe.

Hvad gør jeg, hvis barnet fortæller om overgreb?

Barnet fortæller om overgrebene, når toppen er nået, eller når dets søskende risikerer at blive nye ofre. Mange fortæller det først til kammerater, som fortæller det videre. Eller barnet kommer til at fortælle sig.

Meget stærk mistanke = ANMELD

- Tro på barnet.
- Ros barnet.
- Vis barnet, at du kan rumme både barnet selv og det frygtelige, barnet har fortalt.
- Sig ikke, at du ikke vil fortælle det til nogen, for er der foregået noget strafbart, har du ikke noget valg.
- Lad være med at omfavne barnet, selv om du har lyst til det. Seksuelle overgreb involverer ofte berøring, noget barnet kan føle sig utryk ved.
- Lad barnet fortælle det, det ønsker at fortælle. Stil ikke for mange spørgsmål, men overlad det til politiet.
- Efter samtalen med barnet skriver du dato, tid og samtalens hovedindhold ned. Brug barnets ord – ikke din fortolkning af barnets ord. Brug objektive data og udtalelser så ordret som muligt. Brug initialer og ikke navne på folk, der bliver nævnt. Skriv dokumentet under og gem det et sikkert sted.
- *Husk, at du har underretningspligt.* Overlad aldrig dette ansvar til barnet eller den unge.
- Undlad at kontakte forældrene, hvis de er mistænkte. Det gør politiet eller de sociale myndigheder.
- Fortæl barnet, at han/hun fortsat kan bruge dig som kontaktperson. (Barnet har jo allerede vist dig en enorm tillid).
- Fortæl barnet, hvad der videre kommer til at ske, så det ved, hvad der foregår.

Støtte og hjælp

Hjælp til barnet og familien

Hvis foreningen oplever en sag om seksuelt misbrug eller overgreb, er det muligt at henvise børn, unge og deres forældre til forskellige rådgivningscentre, hvor de kan få professionel hjælp

- Et misbrugt barn har altid brug for psykologhjælp.
- Husk at forældre, bedsteforældre og søskende også kan have brug for hjælp. Opmuntr familien til at tage imod den hjælp, det offentlige tilbyder.
- Henvi evt. til de forskellige rådgivningscentre, der findes for børn, unge og voksne. Mange organisationer tilbyder også anonym telefonrådgivning til familie og pårørende.
- Opmuntr barnet til at komme i menigheden så meget, det ønsker, uden at det behøver være bange for gentagelser. Er krænkeren en person i menigheden, kan det betyde, at krænkeren må finde en anden menighed.
- Tilbyd familien sjælesorg.
- Gør opmærksom på liste over litteratur.

Hjælp til krænkeren og dennes familie

- Husk, at krænkeren og hans/hendes familie også har brug for hjælp.
- Tilbyd sjælesorg (ikke samme sjælesørger som for den misbrugte).
- Gør opmærksom på liste over litteratur.

Hjælp til dig, som har stået midt i det hele

- Du har fået en oprivende erfaring, som du har brug for at dele med nogen.
- Tal med din lokale præst, ungdomsleder eller nærmeste overordnede. De er der for at støtte dig, både når det gælder dine egne behov for at tale oplevelsen igennem såvel som, hvordan du skal forholde dig til den anklagede, offeret og deres familier.
- Lad være med at udtale dig til pressen! Henvi altid til lederen for SABUS, der tager sig af al pressekontakt.

Information til SABUS-forening

- Velovervejet og objektiv information givet af den lokale leder, kan forebygge rygter og sladder.
- Henstil til foreningen, at ingen udtaler sig til pressen. Alle udtalelser til pressen skal gå gennem SABUS' leder, eller når denne er inhabil, gennem Syvende Dags Adventistkirkens formand.

Litteratur:

Kraftfuld fred, Teo J. van der Weele, Kris, 1993

Børn og seksualitet, Anna Louise Stevnhøj. Børns Vilkår, 2005

Senfølger af overgreb, Kristian Larsen, Servicestyrelsen, 2008 Tlf. 3317 0900

Hjemmesider:

www.thoracenter.dk

<https://socialstyrelsen.dk/born/overgreb>

<https://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/hjaelp-til-indsats/radgivning-om-overgreb>

<https://redbarnet.dk/vores-arbejde/vold-og-overgreb/>

<http://usynligear.dk/index.html>

Pjecer

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) har udgivet tre pjecer, som skal støtte foreningernes forebyggende arbejde:

- "Sæt forebyggelse på dagsordenen"
- "Børn er et fælles ansvar"
- "Når legen går over stregen"

Pjecerne kan bestilles hos DUF på telefon 3929 8888 eller på duf.dk

Rådgivning:

- *Thora Center* tlf. 3332 8650 (mandag-torsdag kl. 10-15 samt torsdag kl. 19-21)
Centeret, som drives af en privat forening, tilbyder rådgivning og behandling til kvinder, mænd og børn, der er berørt af seksuelt misbrug. Se nærmere på www.thoracenter.dk
- *BørneTelefonen*: 116 111 (Åbent man-fre kl. 09:00-02:00 og lør-søn kl. 11:00-02:00)
- *ForældreTelefonen*: for voksne om børn tlf. 3555 5557 (mandag-, torsdag, fredag kl. 09:00-17:00, tirsdag kl. 09:00-21:00 samt søndag kl. 15:00-21:00). Børne- og forældretelefonen drives af organisationen Børns Vilkår, se nærmere på <https://bornsvilkar.dk/>
- *FagTelefonen*: for alle, der arbejder med børn og unge 3555 5558 (tjek <https://bornsvilkar.dk/det-goer-vi/fagtelefonen/> for åbningstider)
- Socialforvaltningen i barnets hjemkommune.

Udarbejdet af SABUS (Syvende dags Adventistkirkens Børne-, Unge- og Spejderforening)
Revideret 25.04.2019